ORATIO FVNEBRIS

Dicta honori & memoriæ
maximi virorum
IOSEPHI IVSTI SCALIGERI.

Auctore
D. BAVDIO I. C.
Et Historiarum in Illustri Academiâ Lugdun. Batavo. Professore.

LVGDVNI BATAVORVM.

Prostant apud Ludov. Elzevirium,
& Andream Cloucquium.
Anno 1609.

ORATIO FVNEBRIS

Dicta honori & memoriæ maximi virorum

IOSEPHI IVSTI SCALIGERI.

ERBA desunt rebus immensis, nec se animus explicare potest ingenti mœrore circumfusus ac debilitatus. Vtinam fas mihi foret horrore sacri silentij obsignare luctum, *Qui nunc me coquit, & versat sub pectore fixus!* ad exemplum sagacis illius pictoris, qui quum artificio excelleret, ingenio tamen magis abundabat: is velo obumbrasse dicitur quod penicillo exæquare desperabat. Sed salva pietate fieri non potest, ut hodierno die vox nostra obmutescat. Alterum restaret optandum ut mihi digna tali viro cõtingeret oratio, cui nunc supremum humanitatis officium mœror noster elargitur. sed tale votum excedit ipsam humanam sortem, nedum nostram mediocritatem. Illud tamen animum ægrum ex dolore solatur ac reficit, quod in rebus arduis ipse conatus, licet infra meritum, licet impar voluntati, laudem meretur, *Et finem pietas contigit ista suum.* Dabit igitur benignitas vestra facilẽ veniam sermoni indiserto, labenti sub onere admirationis. In exordio mœstissimi muneris, quod honori ac memoriæ summi herois IOSE-

PHI SCALIGERI persolvendum habemus, usurpabo memorandam vocem Metelli Macedonici, cui cùm esset nunciata mors Scipionis Æmiliani, cum quo vivente civiles inimicitias exercuerat, hoc modo filios suos amplissimis usos honoribus cohortatus esse dicitur, Ite filij, celebrate exsequias, nunquam majoris civis funus videbitis. Scilicet vir antiquæ simplicitatis, & Romana generositate dignus detulit inimico luculentum gloriæ testimonium, delevitque ex animo pristinæ simultatis memoriam, ut solius virtutis recordaretur. Idem nunc licet nobis sine ambitionis metu pronũciare: nunquam vidit ætas parentum, nunquam videbunt anni cõsequentes virũ, vel splendore & antiquitate gentis, vel sanctitate & innocentia morum, vel admirabili doctrina, & exquisitissima optimarum artium cognitione, vel omni concentu consensuq; laudis præstantiorem. Si patria aut familiæ dignitas quidquam facit ad conciliandã justam venerationem excelsis mentibus, quid Galliarum regno in terris florentius? quid gente Scaligerorum honoratius dici aut excogitari potest? Quanquam benigna se differendi materies aperit, in qua facilius sit principium invenire, quàm servare modum & orationis exitum evolvere: tamen quia noster heros censu suo dives, & proprijs opibus potens, relegata fortunæ ambitione æstimandus est, tacitus hanc partẽ preteribo, contentus sola mentione parentis,

viri

viri ſine exẽplo maximi, de quo quidquis præterea dixero minus erit, niſi majorem ſe filium genuiſſet. Quanquam plerumq; natura comparatum eſt ut fortes creentur fortibus, nec imbellẽ feroces progenerent aquilæ columbã: tamẽ ubi ad ſummũ cacumen gloria majorum evecta eſt, ſæpius ea res negligentiam creat, efficitq; ut poſteri malint acquieſcere claritudini ſuorum parentum, quàm eam augere factis, & ulterius promovere. Plures per inertiam exiguo tempore decoquunt quidquid eſt ante partum ſecundæ famæ & exiſtimationis. Iam eo majeſtatis proceſſerat auguſta virtus & indoles IVLII CÆSARIS SCALIGERI, ſeu egregia belli facinora, ſeu pacis ornamenta & incredibilẽ ac penè divinam in omni diſciplina ſcientiam conſideremus, ut acceſſionis capax non ultra judicaretur, & abunde futurum eſſet ad aſſequẽdum nominis æternitatem, ſi filius longo intervallo præviam patris lucem inſecutus eſſet. At ille cœleſti mente, & ſacro quodam inſtinctu afflatus, tantum priſtinis operibus cumulum & auctarium adjecit, ut nihil majus conditio mortalium animo ac votis complecti poſſe videatur. Nam quæ ſingula mirari ſolemus in excellẽtibus ingenijs & ſublimibus naturis, ea junctim univerſa ſolus poſſedit. Quam enim partem literarum non dicam intactam aut inexpertam reliquit, ſed curioſa felicitate non ita pertractavit, ut nihil illum fugeret quod eſſet perceptione dignum, & in

quo ſtatuiſſet ſibi eſſe elaborãdum? Olim raræ laudis, & magnæ molis opus videbatur, ſi quis utriuſque linguæ ſermones edoctus eſſet, & hoc in equite Romano celebrat Romanæ fidicen lyræ: quid diceret, *Si foret hic noſtrum fato delatus in ævum?* quàm defixus hæreret, quàm ſtuperet attonitus miraculo, ſi noſtri herois inauditam hac in parte memoriam, vim atque ſolertiam fando, vel oculorum fide arbitratus eſſet! Vix ullum in univerſo terrarũ orbe genus eſt idiomatis, cujus extent monumenta conſecrata perennitati literarum, quod non aſſiduitate laboris perveſtigarit:. &, quod admirationẽ auget, non vivæ vocis præſidio, non ope interpretis ſubnixus haſce moleſtias exantlavit, ſed ſuis auſpicijs rẽ geſſit, uſus tantùm mutis illis magiſtris, quos fideliſsimos conſiliarios appellabat eximius regum Alphonſus. Nõ ſine veriſimili ratione creditur, inter impedimenta bonæ mentis, & inter cauſas cur hodie tam pauci ad antiquitatis perfectionẽ perveniant, numerandum eſſe hoc incõmodum, quod tantum curæ ſtudijque linguis addiſcendis impendere cogimur, quum veteres protinus ſe ad artium ipſarum penetralia conferrent. Et ſanè varietas loquelarum non inſtruit nos ſcientia rerũ, ſed viatico tantũ, & neceſſario ſubſidio ut ad eã longo circuitu diverſiſq; tramitibus progrediamur. Hoc ut verum eſſe concedam in hominibus mediocri ingenio præditis, ita vaniſſimum deprehenditur in animis

mis divinioribus, qui tam celeriter arripiũt res ſpecie diſſitas, numero infinitas, tanquam genio ſuo cognatas & conſentaneas, ut probabilem efficiant quorundam Philoſophorum amabilem inſaniam, qui ſic opinati ſunt, nihil aliud eſſe diſcere, quã reminiſci & recordari. Quibuſdam ingenijs raro cœli favore conceſſum eſt, ut per ludum & aliud agendo plus efficiant, quàm alij improbo ac pertinaci labore. Scilicet ut ſtellarum orbes admirabili celeritate curſus ſuos conficiunt ſine ſenſu laboris, ſine tædio laſſitudinis, & in perpetuo motu nunquã defatigantur: ita mentes, quæ cælo plurimum imputant, ipſa contentione animi, ingenij, virium refici ac reparari videntur.

Duris ut ilex tonſa bipennibus
Per damna per cædes ab ipſo
Ducit opes animumque ferro.

Non poſſumus ex omni vetuſtatis memoria citare locupletius documẽtum, quàm divinum illum ſenem, cui jam parentamus ut communi literarum parenti, & cujus dignitati faſces ſubmittere cõvenit, tanquam perpetuo ſcientiarum omnium Dictatori. Quamquam vix fidem habitura eſt poſteritas unum hominem tot linguarum intelligentiam ſe magiſtro eſſe conſecutum, tamen illa dos admiranda ſeu memorię, ſeu diligentiæ, tantùm acceſsionis inſtar obtinet in comitatu majorum laudum atque virtutũ. Quidquid ab orbe condito proditum eſt annalium aut hiſtoria-

rum

rum monumentis, sive a sacris, sive a profanis authoribus, id omne ab ejus mente, tanquā ex oraculo quodā & sanctuario depromi poterat, nec unquam quisquam discendi studio incitatus ad eum accessit, quin recederet doctior & ad vitam sapienter instituendam paratior. Non enim scientiam aucupabatur ad solam animi oblectationē, ut sibi caneret ac suis Musis, non ad vanam ostētationem, ut scire tantū videretur, quēadmodum nummis & calculis utimur ad numerandum: sed ut eam in commune conferret, & publicis usibus impartiretur. Cujus rei fidem faciunt æternæ laudis & artis pignora, quæ seculo deposuit permansura donec in terris erunt cultores honoris, sapientiæ, atque eruditionis. Nulla vox est, nullum orationis genus tam ornatum, copiosum atque magnificum, quo talia pro dignitate celebrari possint. tum autem vetat Solonis sanctio ne divina res fiat in transcursu. Reverentius hęc illibata judicijs & cogitationibus religiosi auditoris permittuntur, quàm si ingenij culpa deterantur. Simplici voto designaturus videor temporum felicitatem ab omni parte perfectam & absolutam, si quicunq; ad rem literariam animū appellunt ita nervos ingenij explicent, ut ejusmodi scripta vel intellectu consequi, vel ingenuo saltem amore complecti queant. Nam pleraque gravioris meditamenti sunt ex ea nota, quæ profanum vulgus arcent ab ingressu, nec patent nisi quibus intima doctrinarum adyta recluduntur. Quis enim nisi interioribus literarum sa-

cris diu multumque operatus ausit illotis manibus attrectare paginas illas, quibus annorum descriptiones, emendatio temporum, & accuratissima omnium ætatum ratio ac disciplina continetur? quis nisi cum stupore accedat in lucos Eusebij nunc luce meridiana clariores? In Criticis omnium rectè æstimantium judicio princeps sine controversia, sine æmulo ac rivali dominatur. Quàm multi sunt qui totam in ea parte studiorum ætatem consumpserunt, & eam famam adepti sunt ut columina literarum, & ornamenta seculi perhibeantur, qui tamen nullo modo sunt cum nostro naturæ miraculo conferendi? Ille est aquila in nubibus, ille

οἶος πέπνυται οἱ δὲ σκίαι ἀΐσσουσι.

Solus hic est sapiens, alij volitant velut umbræ.

Quoties ejus meminerunt duo de trium viris reipubl. literariæ (non est obscurum quos hoc elogro designari cupiam) tanquam de divino quodam viro, non de homine mortali loquuntur. Sed quid opus est per conjecturas, per interpretes & testimonia veritatem exquirere, quum in medio perscriptæ sint authoritates ipsius viri majores omni exceptione, quibus cum æternitate seculorum famam nominis sui conjunxit & exæquavit? Nullus est alicujus notæ scriptor Græcus aut Latinus, cui non lucem aliquam fœneratus sit. Præclara sunt, & supra omnem commendationis aleam assurgunt ea quæ cum usu publico communicavit, nec minora censeri debent quæ intra Vestæ pe-

netralia liberali cuſtodia aſſervavit, ut erat fugitans ambitionis,& ipſe ſui contemptor præſertim in ejuſcemodi ſtudiorū diverticulis & amœnitatibus, quum tamen plerique ex hoc muſtaceo laureolam quęrant, & mirificè ſibi placeant ſi vocem aliquam obſoletæ vetuſtatis, *Verbaque cinctutis vix exaudita Cethegis* è ſitu & ſqualore in lucem revocarint. Philologiam ille quidem adamavit, ſed quum intervalla negotiorū otio inſititio diſpungere voluit, & hoc exercitationis genus habuit inter laxamenta curarum. Quippe quum acer ille animus,& æmulator cœli, unde originem ducebat,non poſſet nihil agere, mutationē laboris inſtar refectionis arbitrabatur. Cato Cenſorius, ut memoriæ proditum eſt,in originibus magnificè & ſapienter ſcripſit,viris claris & eminentibus non minus otij,quàm negotij reddendam eſſe rationem. Erat & apud Atheniēſes *ἀργίας δίκη* adverſus deſides & ignavos. Si noſtro incomparabili viro libuiſſet in lucem aſpectumque proferre quidquid ſub acumen ſtili veniebat, quum mentem gravioribus curis feſſam humaniorum literarum ſolatio recrearet: nihil forſitan ſupereſſet quod in Criticis deſideraremus. Longè poſt habenda eſſent aliorum ſeria ludicris ejus, & animi remiſſionibus. Quum autē inflammavit eum igneus vigor, & afflavit ſacer ille ſpiritus, ut ad Poëſim accingeretur, quis cum eo paria fecit? quem non longo intervallo poſt ſe reliquit? Quis in Græcis viam vidit qua iretur ad carmen, aut viſam feliciori pede calcavit?

Omnia captu ſeculi noſtri ſuperiora ſunt, & ad eruditiſſimæ antiquitatis gloriam adſpirant. nec ſuco aut lenocinijs, ſed inaffectata ſimplicitate & naturali pulcritudine aſſurgunt. quodque argumentum eſt abſolutiſſimę ſcriptionis, omnes vel mediocriter literis imbuti, quum ejus Poëmata in manus ſumunt, ſi quid habent ingenuæ indolis, eadem ſibi in mentem venire poſſe vano credulitatis errore imaginantur: ſed ubi in rem præſentem, & ad experientiæ ſpecimen venitur, ſudabunt plus ſatis, &, niſi ſint prorſus excordes, ultro imbecillitatem ſuam agnoſcent, & ſuo ſe modulo ac pede metiri verum arbitrabuntur. Hoc opus, hic labor eſt. Ego plurimū genio meo gratulor, quod ex maximi viri conſuetudine, & intima admiſſione fructum hunc reportavi, ut quanquam abſum longiſſimè a facultate condendi monumenta perfectæ curæ aut artis, tamen haud omnium abſurdiſsimè forſitan de claris operibus ſententiam ferre poſsim. Benignius enim & indulgentius patet judicandi dexteritas, quàm efficiēdi poteſtas. Cæterùm qui (ut cum Platone loquar) nō pepulit fores Poëticas, is ſi de præſtantiſsimo vate judicium facere præſumpſerit, nihilo plus aget, quàm ſi cœcus de varietate colorum, ſurdus de concentu vocum arbitrari voluerit. Quum autem habeant hæc ſtudia ſuam quandam tempeſtivitatem, nec ſerior ætas promendis Muſarum fœtibus idonea aut habilis eſſe videatur: illud maximè mirandum eſt, in noſtro ſene perpetuam ingenij alacrita-

tem, & juventutis indolem effloruisse, nec ullum ex senectute deliquium mens ejus unquam sensit, sed accessionem prudentiæ, & judicij maturitatem reportavit. Veneres & festivitates comitatæ sunt eum usque ad extremum ævi decursum. Sed ut picturæ lucē nihil tam commendat quàm umbra: sic non melius quàm obtrectationi & invidiæ creditur qualis quantusq; sit IOSEPHVS SCALIGER magni patris magna progenies, *Credo equidem, nec vana fides genus esse deorum*. Quid enim illi objectare possunt homines omni pudore diruti præter virtutem cui bellum indixerunt? quid imperitos malè urit præter infinitam eruditionem cujus radios noctuæ non ferunt? quid flagitiosos & scelerum sibi conscios quiescere non patitur præter integritatem morum, & vitæ sanctimoniam a qua longè sunt aversi? quid animas humiles, & egenas veræ laudis offendit, nisi

Multa viri virtus animo, multusque recursans
Gentis honos,

quarum rerum fulgore perstringuntur? Sed impenetrabiles sunt heroum filij morsibus calumniarū, nec infame genus bubonum officere potest luminibus Phœbi. An quidquam decedit magno Catoni quod Strumæ sedent in sella curuli, quodque se præterito Vatinius judicio fœcis Romulorum ad præturam est evectus?

Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus,

Nec

Nec ſumit aut ponit ſecurès
Arbitrio popularis auræ.
Vt arbores altius radice terram comprehendunt quo ſævius ventorum furijs exagitantur: ita clarius illuſtratur, & purius eniteſcit dignitas & amplitudo præſtantium virorum, quo magis obnoxij ſunt telis maligniorum, qui ſimultatem eorum affectant quorum ſimilitudinem aſſequi vel propter improbitatem nolunt, vel propter ignaviam deſperant. Ipſe Iove progenitus Hercules *diram qui contudit hydram*, qui omni genere monſtrorum terras liberavit, & quem fama beneficiorum memor adſcripſit numero Divorum, non prius invidiam debellare valuit, illã individuam virtutis labem, quàm e rebus humanis exemptus eſſet. Noſter etiam dum interfuit mortalium cœtibus, ita ſublimitate mentis eminebat ſupra fatalem hanc luem, ut ejus omnem impetum eluderet, tanquam a ſcopulo fluctuum aſſultus frangi ſolent. Niſi quis jejunè malevolus putet florem dignitatis, aut honorem illuſtriſsimæ propaginis, unde reges, & latè terrarum domini prodierunt, quidquam detrimenti capere ex fœtidis ſcurrarum convitijs, quorum ne nomina quidem ſine piaculo pronunciari debent. Quis unquam erupit in auras immanior & horribilior liber quàm eſt SCALIGER hypobolimæus? niſi ipſo furore ſatis cruciaretur editor infandi operis, delegãdus eſſet carnifici. neque enim alia manu ſanari poteſt tam vehemens morbus. Sed quid aliud quàm deteſtabile

& abominandum pareret vespillonis atque exoleti scorti progenies, plagiarius, fur, delator, crucis candidatus, & esca patibuli: monstrum in ultimas terrarum oras deportandum, & ex ipsis humanæ naturæ finibus exterminandum? Is omni colluvione scelerum ac flagitiorũ execrabilis ausus est in sanctissimum senem, cui haud ita pridem tanquam deo literarum assurgebat, quem laudibus extollebat ultra quam fas est sperare mortali, in eum ausus est furcifer tam tetra, tam abominanda convitia jaculari, ut nihil impurius ex Averni faucibus tota furiarũ cohors exhalare possit. Scilicet hæc nitedula sordes suas affricare studuit homini inculpatissimo, cujus conscientia major, aut intacta vitijs tantum abest ut se feriri senserit, ut potius inde collegerit segetem & materiem verę gloriæ, sibique impendio placere debuerit, quum displicet talibus vomicis & carcinomatis, quæ vivunt in opprobriũ seculi, & in detestationẽ generis humani. Sed nunquam assequetur impurissimus scurra, perditæ profligatæque turpitudinis, & morum immanitatis, ut vel bonorum virorum innocentiam lædere, vel clarorum famam imminuere, vel fortium & generosorum indignationem mereri possit. Itaque noster heros fastidioso contemptu, & constanti silentio vindicabat se ab hujusmodi nebulone, ne luto manum inquinaret, aut voti compotem efficeret infamis famæ cupidum adversarium si irasci dignatus esset.

esset. hoc enim propositi habuit ut gloriosis inimicitijs inclaresceret, & per ruinam alienæ existimationis ad famam grassaretur. Sed aquila non captat muscas, nec unquam fando auditum est bubonem obscœnum perijsse Pæanis arcu. Nos auriti testes sumus quàm suaviter interdum jocos & dicteria jaceret in ejusce notæ verberones, quos non tam oderat ob improbitatem, quàm contemnebat ob stultitiam. Et certè sibimet iratus, ac dignitati suæ fuisset injurius, si cum tam dispari antagonista nullam ad rem, quàm ad maledicendum idoneo contendere sustinuisset, impar congressus Achilles in eo certamine, in quo victoria est penes eũ qui spõte cedit, & vinci sese gloriatur. Tum autem, quãquam vivimus in effœto virtutum seculo, & feracissimo calumniarum, tamen non tam malè & sinistrè opinatus est de suis temporibus, ut crederet fore qui tam portentosis & immanibus mendacijs animum atque aures adverterent, præter eos qui simili morbo vel nefandi sceleris, vel insanabilis dementiæ conflictarentur. Sed nimis diu versor in infami argumento, dum tot verba perdo cõtra bipedum nequissimum, qui non existimavit probari posse sui similibus se esse juratum virtutis & honoris hostem, nisi principem ingenij, doctrinæ ac sapientiæ maledictis incesseret: quem quidem satis ulciscuntur mores sui. nam frustra sim, & cum ratione insaniã, si id genus animal oratione vel sanare, vel sau-

ciare postulem ut rubore suffundatur canis, cujus frons ferrea & exsanguis depudere didicit, atq; omnem humanitatis sensum a se penitus abdicavit. Olim artibus ingenuis, & homine libero dignis mẽtes mansuescere, mores expoliri credebantur, nunc ex hominibus in feras agrestes degenerant, & naturam ipsam exuunt qui se literas amare gloriantur. Cur enim tam
ferociter insurgerent, tam intẽperanter debaccharentur lymphatici homines in eum quem omnes consentiunt probi primariũ sæculi fuisse virum, & Principem Senatus literatorũ? Hoc nemo in dubium vocat nisi sacrilegus & intestabilis. nec ullus de generis origine vel ipsi, vel optimo parẽti litem unquam movit, quanquam multorum oculis observabantur omnes eorum actiones, nec effugisset curiosam malignitatis diligentiam si qua sinisterior suspicio animis hominum insedisset. Nunc exorti sunt fraterculi gigantum qui id attentarent quod omnium reformidaverat audacia. Sed non est mirum si canes latratu, porci cœno at sordibus delectantur. Interim manet æternumque manebit immota veritas, nec loco cedet Scaligera nobilitas, quamvis exuta sit patrimonio majorum, & exterminata sedibus avitis per injuriã potentiorum magno cum sæculi pudore. Non effecit tamen fortuna quod voluit. Ea enim tantum eripuit quæ dare solet. Scientiam rerum plurimarum, sapientiam, animum intelligentem divini huma-

maniq; juris, constantiam in adversis, moderatio-nẽ in prosperis, aliasq; heroicas virtutes non amisit. Talia munera nec dono dãtur, nec adimi cuiquam possunt. Omnia sua secũ portat magnanimus Bias quum urbe & arce capta se solo beatus patriam relinquit, probamque pauperiem sine dote quærit. Sed ex omni censu bonorum, quibus noster heros ad miraculum usque suspiciẽdus fuit, nullam laudem reor esse comparãdam cum pietate, & religioso Numinis cultu. Quæ virtus tanto clarior haberi debet, quo rarius in eruditis hominibus deprehenditur. Dicam enim justa cum indignatione id quod res est: plerique scientiæ typho sic insolescunt ut Deum vereri ac venerari dedignẽtur, quasi doctrina dux esse debeat ad induendos ritus Cyclopum, & exuendam Numinis reverentiam, in quo sunt omnes thesauri scientiæ ac sapientiæ recõditi. Noster autem immane quantum a Mezentijs Divum contemptoribus abhorrebat. Nullum genus hominum (si homines dicendi sunt & nõ potius brutæ pecudes) tã inexpiabili odio aversabatur, & diris atq; exsecrationibus devovebat, quàm atheos: nec facile adduci poterat, ut crederet quenquam ita desciscere a naturali lege & ratione ut Deum aut non adoraret, aut nõ putaret. Permultos quidem reperiri qui sic vitam instituerẽt quasi nullus esset in cœlo rerum humanarũ arbiter ac moderator, qui quæ nos gerimus audiret & contemplaretur, vindex sce-

lerum, munerator rectè factorum. Sed tamẽ ubi ſuam quiſque conſcientiam interrogat, neminem ſe judice abſolvi poſſe quin ſub domeſtico tortore ſævius vapulet quàm ſi ſaxo ſaliat. has eſſe tedas ardẽtes, has furiarum faces quibus improborum mentes inquietantur, ut quidquid meruerunt ſemper exſpectent, & ultricem Nemeſin accinctam flagello ante oculos verſari arbitrentur. contra nihil ſecurius poſſe dici animo ſibi rectè conſcio, *hic murus aheneus eſto: Nil conſcire ſibi. Si fractus illabatur orbis impauidum ferient ruinæ.* Porrò cum ſtudio veræ pietatis, quam ante omnia coluit noſter venerabilis ſenex, adjunxit amorem veritatis, quam & a patre didicerat, & prorſus in animum inducebat, eſſe baſim ac fundamentum omnium virtutum. Simulationem ac diſsimulationẽ refugiebat cane pejus & angui, tanquam hoſtem ingenuitatis, & quæ magnanimum pectus minimè deceret. Placuit illi generoſa vox Achillis apud Homerum Iliad. 1.

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλησι
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ βάζει.

odi æquè ac portas inferorum eos qui aliud ore promunt, aliud corde condunt. Hunc ille curſum vitæ peregit uſque ad extremũ ſpiritum. Solon qui & unus fuit e ſeptem Græciæ ſapientibus, & ſolus inter eos legum conditor, dicere ſolitus erat neminẽ eſſe numero beatorum adſcribendum priuſquam ad fatalem metã devenerit, & ultimũ vitæ actum expleverit. hic eſt ille decretorius dies qui de oĩbus anteactis ſentẽtiam fert.

Num

Nam veræ voces tum demum pectore ab imo
Eliciuntur, & eripitur persona, manet res.

Nullum tunc fingendi tempus est, nullus mimo locus. Optimè constat vitæ totius ratio ijs qui fortiter mori didicerunt. Videamus igitur quantum heic constantis animi specimen noster ediderit. Iam primum simulatque se morbo correptū sensit, continuo mens præscia futuri augurata est instare sibi ultimum ævi terminum: idque sermone & vultu ad firmitatem erecto denunciavit amicis. cumq; familiares aliquā spem recuperandæ valetudinis ostenderent, nec animum esse despondendum, ille contra de morbi sui genere coram summis Medicis tam peritè & accuratè disseruit ut rationibus ejus haud gravatè assentirētur. Tanta verò cum tranquillitate mentis certam sibi mortem impendêre asseverabat, ut si in alieno foro versaretur, nec ea res quidquam ad se pertineret. Mox supremæ voluntatis curas ordinavit ne moreretur intestatus. Toto autem tempore quo domi desedit, aut lecto affixus fuit, sermones meram pietatem spirantes tanquam ex adytis effudit de misericordia Dei, de redemptione generis humani, de justificatione per fidē in Christum, de resurrectione corporum & animarum immortalitate, alijsque præcipuis religionis articulis: adeo ut jam tum cœlestis gloriæ primitias disserendo degustare videretur. Interdum vicem suam dolebat, quod ob imbecillitatem virium solemnibus studijs, & vitæ muneribus incumbere ultra non lice-

ret. Nempe animus priscæ nobilitatis, & divinæ memor originis cogitabat Imperatorem stantem mori oportere. Nam si infimo generi gladiatorum curæ fuit ut honestè decumberent, quanto magis decet viros tum in humanarum rerum despicientia, tum in studio pietatis exercitatos hoc agere, ut constanter ac fortiter fati sui legem excipiant: ne velut inertes Poëtę in extremo actu corruisse arguantur. Hūc casum pulcrè vitavit noster primarius seculi vir. Nam cùm antea semper ęquabilem sui modum retinuisset, tum in novissimo certamine, quo etiam filij deorum percelli solent, & de statu mentis exturbari, tanto robore animi, tantaque constantia munitum pectus habuit, ut nullo mortis metu sese perrumpi pateretur. Quin & ardentibus votis exoptabat cum Apostolo, mature liberari corporis ergastulo, & esse cum CHRISTO. Nihil aliud preces ejus spirabant præter fastidium hujus infelicis vitæ, & certam fiduciā immortalitatis. Quin & uberibus lacrymis deplorabat nimiam vivacitatem suam, quod ad ea usque tempora durasset quibus in dubium vocaretur meritum & satisfactio Servatoris nostri IESV CHRISTI, quem se propediem visurùm esse confidebat sedentem ad dextram Patris omnipotentis. In hac spe & plenissima persuasione animam placide exhalavit, ut mors somno simillima videretur, & ad cœlestem patriam commigravit, unde dono Dei tam ingens pignus ac depositum in terras trāsmissum erat. Ita nobis occidit magnus heros, cujus

quidem

quidem occaſum non ignavo luctu proſequi decet, ſed memoriam pie inviolateque venerari. Corpus, hoſpitium illius illuſtris animæ, quæ terras omnes nomine ſuo implevit, heſterna die compoſitum eſt tumulo, ubi exſpectat reſurrectionem quum æternus æterni Dei filius veniet jura fatorum daturus vivis ac mortuis. Potior autem ejus pars cœlo recepta eſt ubi ſempiterno ævo fruitur, & eam vitam agit quę nec tēporum metis, nec felicitatis modo circumſcribitur: quam non oculus vidit, non auris audijt, non vox eloqui, nec humana mens capere poteſt. Quapropter etſi non ſolùm hæc Academia, verumetiam univerſa reſp. literaria gravi damno ac vulnere afflicta eſt ex tanti viri amiſſione, tamē illius beatitati potius gratulari nos oportet, quàm infirmo deſiderio & muliebribus lamentis lugere ademptum, ne magis ob noſtram jacturam dolere, quàm ob ejus commodum lætari videamur. Erigamus igitur animum, & fortibus ſolatijs leniamus ægritudinem: quod fiet ſi mentem componamus ad ejus exemplum atque imitationem. Tot præclara ſui pignora nobis reliquit, quorum decus nulla poſteritas ſilebit, memoriam nulla unquam obliterabit oblivio. In ijs contemplari licet ingentis viri effigiem melius expreſſam quàm penicillo Apellis, aut cœlo Lyſippi. Hæc nobis ad æmulandum propoſita ſunto. Nam ſi fumoſæ majorum imagines quæ nihil intuendum exhibent præter externam corporis figuram, ardorem honeſtis mentibus addunt, ut eorum

laudes vita & factis repræsentare cõtendant, quanto magis animos nostros inflammari oportet ad gloriam & verum decus, quum diurna nocturnaque manu versabimus monumenta præstantissimi virorum? Vos o flos & soboles ingenuæ juventutis, qui huc a parentibus missi estis ut inde tanquam a mercatu domum redeatis aucti bonarũ artium proventu, quibus patriæ usui, vobis honori, amicis auxilio esse possitis, capessite precor & amplectamini tam pulcram & præclaram occasionem. Non possunt omnes esse Catones aut Socrates. gratulandum est sæculo nostro, quod Leida primario, & singularis exempli viro tamdiu potita sit. Pulchrum & gloriosum est ijs qui ad summa contendunt si in secundis aut tertijs consistere possint. Nos ut captus est mediocrium, non deerimus tueri dignitatẽ literarum, nec deseremus honorificam stationem in qua nos bonorum suffragatio, & nonnulla doctrinæ opinio collocavit. Ad me quod attinet, polliceor ex animo profiteorque me nullo unquam tẽpore vestris utilitatibus & commodis defuturum. qua publicè qua privatim semper curæ & cogitationes meæ studiosorum juvenum temporibus devovebuntur. Extremum hoc erit, ut quod & mos & officij ratio præscribit, huic ornatissimo consessui gratias agam, quod tanta celebritate ac frequentia cohonestare dignati sitis hoc nostrum non ingenij aut eloquentiæ specimen, sed supremum pietatis

tatis munus atque humanitatis, devotum pijs manibus principis omnium ætatum viri in omni genere literarum atque eruditionis.

Habita est in auditorio Theologico Lugduni Batavorum XXVI. *Ianuarij* cIↃ IↃ C IX. *hora decima matutina, postridie ejus diei quo defuncti corpus sepulturæ mandatum fuit.*

A01 1463526